

AKOS

Ljubljana, 27. septembra 2018

Stegne 7
1000 Ljubljana

Mag. Tanja Muha , direktorica

Zadeva: Pripombe na Strategijo upravljanja z radiofrekvenčnim spektrom objavljeno 30.08.2018

Zveza: Povabilo k oddaji pripomb objavljeno dne 30.08.2018 na spletni strani AKOS

Uvod

Pošiljamo pripombe, ki smo jih pripravili na osnovi povabila Ministrstva za kulturo. Uvodoma želimo opozoriti, da končnega dokumenta, na katerega bi lahko dali pripombe, ni mogoče zaslediti med javno objavljenimi listinami na spletni strani AKOS-a. Objavljena je samo Strategija upravljanja z radiofrekvenčnim spektrom (v nadaljevanju Strategija) z dne 06.04.2018. Ker je AKOS zapisal, da je upošteval konstruktivne pripombe, sklepamo, da je na osnovi teh pripomb nastal nov dokument, do katerega pa žal nismo imeli dostopa. Pripombe, ki so navedene v nadaljevanju, so zapisane ob predpostavki, da je del Strategije, ki se navezuje na radiodifuzno prizemeljsko oddajanje radijskih programov, enak kot v dokumentu z dne 06.04.2018.

Pri oblikovanju tega dokumenta smo izhajali tudi iz dejstva, da so naši člani že podali pripombe in zato pomeni ta dokument dopolnitev pripomb, ki so jih nekateri člani GZS in ostali izdajatelji radijskih programov dali posamezno.

Obenem pa se tudi zahvaljujemo Ministrstvu za kulturo, da je omogočilo dodatno javno razpravo in s tem možnost, da tako člani kot GZS - Medijska zbornica podamo pripombe.

1.0 Javne razprave v bodoče vsaj 30 dni namesto 14 dni

Uvodoma bi želeli opozoriti, da bi si v bodoče želeli, da javne razprave trajajo vsaj 30 dni. Agencija je dala Strategijo v javno razpravo 06.04.2018 z rokom za pripombe 22.04.2018. Ker je bil 06.04.2018 petek, je bilo dejansko na voljo 14 dni. Pri tem pa bi želeli opozoriti, da je Agencija ravnala v nasprotju z 205. členom Zakona o elektronskih komunikacijah (ZEKom-1). ZEKom v 204. členu namreč določa javnost dela na področju elektronskih komunikacij. Prvi odstavek 204. člena določa da, morajo Agencija in drugi državni organi pri oblikovanju politike na trgu elektronskih komunikacij pred sprejetjem ukrepov, ki bodo pomembno vplivali na ta trg, in pri sprejemanju predpisov pridobiti in primerno upoštevati mnenje zainteresirane javnosti. Strategija upravljanja z radiofrekvenčnim spektrom za naslednja tri leta je nedvomno dokument, ki bo pomembno vplival na trg elektronskih komunikacij. Dokument med drugim določa celo način podeljevanja začasnih 5G koncesij, kar bo zagotovo pomembno vplivalo na trg.

204. člen med drugim določa, da morajo Agencija in drugi državni organi pred sprejetjem aktov in predpisov iz prejšnjega odstavka njihove predloge objaviti in zbirati mnenja v objavljenem roku, ki ne sme biti krajši od 30 dni. S tem, ko je bil dokument objavljen dne 06.04.2018 z rokom za oddajo pripomb 22.04.2018, je bil kršen drugi odstavek 204. člena, saj je bil rok za podajo pripomb krajši od 30 dni.

Kršen pa je bil tudi 3. odstavek 204. člena, ki določa, da mora po poteku roka iz drugega odstavka tega člena in pred sprejetjem akta ali predpisa iz prvega odstavka tega člena Agencija ali drug državni organ na spletnih straneh objaviti pridobljena mnenja in pripombe ter v objavi navesti način, kako so bila upoštevana, ali razloge, zaradi katerih niso bila upoštevana. Agencija do 02.07.2018 ni objavila pripomb. Dne 02.07.2018 je sicer pripombe objavila, ni pa objavila načina, kako so bila mnenja upoštevana in razloge, zaradi katerih niso bila upoštevana. Zapis, da so bili upoštevani »samo konstruktivni predlogi« ne zagotavlja transparentnosti pri razumevanju, kateri predlogi so bili upoštevani in kateri ne, ter zakaj.

Zato prosimo, da v skladu z 204. členom na pripombe zapisane v tem dokumentu dobimo ustrezne obrazložitve, zakaj so bili upoštevani oziroma zakaj ne, da vemo, kako ravnati v bodoče.

2.0 Uvedba dvokrožnih javnih razprav pri dokumentih, povezanih z upravljanjem z radiofrekvenčnim spektrom

Predlog: V Strategiji se določi, da bo Agencija vse razprave v zvezi z akti in predpisi na področju telekomunikacij sprejemala v dvokrožni javni razpravi. V prvem krogu, kjer rok za podajo pripomb ne sme biti krajši do 30 dni, bo Agencija prejela prve pripombe. Nato bo javno objavila vse prejete pripombe in odgovore nanje. V odgovorih na pripombe mora biti jasno navedeno, zakaj in v kakšnem delu je bila določena pripomba določenega deležnika upoštevana in zakaj pripomba drugega deležnika ni bila sprejeta. Poleg pripomb in odgovorov nanje pa mora biti objavljena tudi dopolnjena različica dokumenta, ki že zajema pripombe, ki so bile upoštewane. Od datuma objave nove različice in pripomb z odgovori nanje bo Agencija dala na voljo še 14 dni za dodatne pripombe, kjer lahko uporabniki pri podaji novih pripombe upoštevajo obrazložitve iz odgovorov na pripombe iz prvega kroga, ki so javno objavljene.

Obrazložitev: Z dvokrožno javno razpravo bo uporabnikom omogočeno, da že v prvem krogu ugotovijo, čigave pripombe so bile upoštewane in zakaj ter čigave in zakaj ne. To bo uporabnikom omogočilo, da pripravijo boljše pripombe v drugem krogu in s tem povečajo možnost, da bodo slednje, ker bodo pripravljene na osnovi izkušnje iz prvega kroga, v drugem krogu upoštewane. Kakovostna javna razprava omogoča boljše rešitve in s tem bolj učinkovito uporabo frekvenčnega spektra, kar je osnovno vodilo ZEKom.

3.0 Definirati je treba kaj pomeni učinkovita raba frekvenc v primeru radiodifuzne prizemeljske radiodifuzije

Predlog: V Strategiji se v poglavju Upravljanje s spektrom za radiodifuzijo določi, da bo Agencija najpozneje v roku 90 dni po potrditvi strategije na vladi sprejela dokument, v katerem bo jasno in nedvoumno definirala, kaj je učinkovita raba frekvenc in kaj to ni v prizemeljski radiodifuziji. Agencija bo pri definiranju učinkovite rabe frekvenc prednostno upoštevala to, ali določen ukrep poveča ali zmanjša skupno število potencialnih poslušalcev, ki lahko poslušajo posamezni radijski program. Skupno povečanje števila potencialnih poslušalcev določenega radijskega programa mora pomeniti učinkovito rabo, medtem ko zmanjšanje skupnega števila potencialnih poslušalcev določenega programa pomeni neučinkovito rabo. Tudi odločitve, ki so povezane z visokimi stroški, pomenijo neučinkovito rabo, saj lahko visok strošek marsikoga odvrne od investicije in posledično pomeni to, da bo manj poslušalcev slišalo določen program.

Obrazložitev: Učinkovita raba frekvenc mora biti sestavni del strategije upravljanja z radiofrekvenčnim spektrom. Če pojem učinkovite rabe ni jasno definiran, tudi upravljanje z radiofrekvenčnim spektrom ne more biti učinkovito in transparentno. Dokler ne bo zadostno število radijskih sprejemnikov omogočalo sprejema DAB+ programov, je potrebno izkoristiti tudi proste analogne frekvence. Zagotovo ni učinkovita raba, da proste frekvence več let ostajajo neuporabljene ali pa jih vmes zasede radijska postaja iz sosednje države. AKOS sam ugotavlja, da je večina FM radijskih frekvenc v pasu 87,5 MHz do 108,0 MHz dodeljenih, nove pa je zaradi izjemne zasedenosti spektra težko oziroma nemogoče mednarodno uskladiti. Menimo, da manjša motnja, ki jo radijski program povzroča sam sebi in je lahko posledica večjega pokrivanja iste frekvence, ne sme biti razlog, da Agencija zavrne rešitve, ki jih predlagajo radijski programi.

4.0 Definirati je potrebno kaj pomeni učinkovita raba frekvenc na območju ob meji z Italijo

Predlog: Na območju na meji z Italijo si bo Agencija prizadevala, da bo čim manj frekvenc neuporabljenih. V postopkih odpravljanja motenj ali podaljševanja odločb o dodelitvi frekvenc bo zato dajala prednost čim večji uporabi frekvenc na območju ob meji z Italijo, da bo s tem preprečila, da bi italijanske radijske postaje zasedle slovenske frekvence. Na tem območju bo Agencija slovenskim radijskim programom tudi dovolila oddajanje z večjo močjo, da se tako zaščiti slovenske frekvence.

Obrazložitev: Kljub številnim pozivom radijskih postaj se razmere na območju ob meji z Italijo še vedno niso uredile. Tudi v primerih, ko so domače radijske postaje same poskušale odpraviti motnje, jih je Agencija nato »nagradila« s predlogom za odvzem dodatne frekvence (primer Radia Ognjišče). Zato predlagamo, da se ob meji z Italijo zasleduje cilj, da ostaja čim manj slovenskih frekvenc nezaščitenih oziroma ugasnjenih. Če frekvenca ni v rabi, jo lahko v skladu z italijansko zakonodajo italijanska radijska postaja zasede. Italijanski zakon določa, da lahko »radio communitarie« zasedejo frekvenco, če nikogar ne motijo na osnovi zakona n 448 art.74 z dne 28. december 2001. Dovoljenje postane veljavno po 90 dneh po tem, ko je frekvenca zasedena. To pravilo velja o zasedanju prostih frekvenc za radijsko postajo, ki ima status neke vrste nepridobitne postaje. Zato je nujno, da Republika Slovenija oziroma Agencija poskrbi, da frekvence ne bodo proste. V postopkih podaljšanja odločb o dodelitvi radijskih frekvenc je Agencija doslej večkrat iskala razloge, kako dodatne frekvence izključiti namesto da bi iskala razloge, kako jih vključiti. Zato je ključno, da se strategija Agencije v tem delu spremeni v smer dodeljevanja dodatnih frekvenc domačim postajam. S tem bo dosežen trojni učinek: domače postaje bodo bolj slišne, poslušalci bodo imeli več izbire in italijanske radijske postaje ne bodo zasedale slovenskih frekvenc.

5.0 Usklajevanje novih »manjših« frekvenc na pobudo uporabnikov

Predlog: Agencija bo v bodoče omogočila, da bodo radijski programi sami dali pobudo za mednarodno uskladitev frekvenc na nižjih oddajnih točkah z manjšo močjo, namenjenih manjšemu območju in da bodo lahko sodelovali v postopku priprave dokumentacije, ki je potrebna za mednarodno uskladitev.

Obrazložitev: V preteklosti je bilo že nekaj postopkov dobre prakse, ko so izdajatelji radijskih programov sami dali pobudo za uskladitev s sosednjimi državami, ki je nato tudi uspela. Z vključitvijo izdajateljev v postopek pomeni, da bodo izdajatelji sami pripravili ustrezen predlog za mednarodno uskladitev, ki ga bo nato Agencija poslala ostalim državam. V preteklosti so bili že primeri, ko so izdajatelji kljub mnenju Agencije, da uskladitev ni mogoča, pripravili predlog in z njim uspeli. Na ta način se lahko vzpostavi konstruktivno sodelovanje med Agencijo in uporabniki frekvenc. Posledica pa bo bolj učinkovita raba frekvenc in boljše upravljanje z radiofrekvenčnim spektrom.

6.0 Določiti radijske formate in s tem tudi učinkovito rabo

Predlog: Agencija bo po zgledu tujih držav in v sodelovanju s domačimi radijskimi postajami pripravila klasifikacijo radijskih programov glede na radijske formate. Pri določanju formatov se bo upoštevalo tako glasbene zvrsti, ciljno publiko kot govorne vsebine.

Obrazložitev: V Sloveniji trenutno ni sprejet noben dokument, ki bi določal razvrščanje radijskih programov po tem, v kakšen glasbeni ali govorni format sodijo. Slovenska medijska zakonodaja in podzakonski akti ne razlikujejo med radijsko postajo, namenjeno mladim, ki predvaja novo pop plesno glasbo in radijsko postajo, namenjeno starejšemu občinstvu, ki predvaja narodno-zabavno glasbo. Ravno tako trenutno ne ločimo med ROCK postajo in TOP40 postajo. Brez ustrezne klasifikacije pa tudi ni mogoče ugotavljati, ali so na določenem območju v Sloveniji prisotne vse vrste radijskih programov in kakšna je raznolikost programske ponudbe. Enako ni mogoče ugotoviti, ali je nekaterih formatov na določenem območju preveč ali premalo glede na povpraševanje po določenemu formatu. Definiranje formatov pa je ključnega pomena pri razvoju ponudbe DAB+ programov, kjer je nujno, da je paleta formatov čim bolj pestra in da imajo prednost programi, ki imajo večji potencial. Tako se ne bo moglo zgoditi, da dobi na razpisu za DAB+ največ točk radijski program, ki bo pritegnil najmanj poslušalcev. Če bodo v multipleksu programi, ki pritegnejo majhno število poslušalcev, DAB+ v Sloveniji ne bo uspešen. Ključno za uspeh DAB+ je, da vsebuje vsebine, ki pritegnejo čim več novih poslušalcev. V drugi fazi pa je

smiselno v multipleks umestiti »nišne« programe. Protislovno je, da se popularnost DAB+ želi doseči z umeščanje manj popularnih programov v shemo.

7.0 Uporaba ISO frekvence za doseganje učinkovite rabe (SFN in NSFN) analognih frekvenc za prizemeljsko radiodifuzijo v pasu 87,5 MHz do 108,0 MHz

Predlog: Agencija bo v roku treh (3) mesecev po potrditvi strategije na vladi pripravila predlog uporabe obstoječih frekvenc in frekvenc v neposredni bližini obstoječih frekvenc (SFN in NSFN) ter omogočila uporabo tistih frekvenc, ki jih lahko zaradi morebitnih medsebojnih motenj podeli samo imetniku prvotne frekvence.

Obrazložitev: Ker bodo analogne frekvence po oceni domačih izdajateljev v uporabi vsaj še 10 let, je smiselno, da se ta frekvenčni pas čim bolj učinkovito uporabi, dokler je aktiven. Domači izdajatelji radijskih programov si že več kot 10 let prizadevajo, da bi tudi v Sloveniji omogočili uporaba isohronih frekvenc ali pa frekvenc, ki so blizu primarni frekvenci (100 kHz ali 200 kHz). Teh frekvenc namreč brez motnje, ki nastane na prvotni frekvenci, ni mogoče uporabiti. ZEKom v 3. odstavku 57. člena določa, da se lahko območje pokrivanja poveča pod pogojem, če tako povečanje ne posega v pravice tretjih. Agencija bi morala zato izdajateljem omogočiti, da z uporabo iste ali frekvenc blizu primarni povečajo območje pokrivanja in obenem prepustiti radijskim programom presojo, koliko motenj povzročajo sami sebi. Zagotovo je interes vsakega programa, da doseže čim več poslušalcev. Trenutno smo v situaciji, ko Agencija »ščiti radie pred samimi seboj«. Torej tudi, če bi se z uporabo ISO frekvenc povečala slišnost za 20.000 potencialnih poslušalcev, Agencija tega ne bo dovolila, če obstaja najmanjša verjetnost, da bo zaradi 20.000 novih poslušalcev okoli 50 obstoječih poslušalcev slabše slišalo. Pri tem pa se Agencija opira samo na teoretične izračune. Agencija mora zato presojo, kakšen bo učinek isohronih frekvenc, prepustiti imetnikom odločb pod pogojem, da se skupno neto število potencialnih poslušalcev posameznega programa z uporabo izohronih frekvenc poveča. Primer dobre prakse pri uvajanju take rešitve je angleški OFCOM. Do sedaj se še noben poslušalec ni pritožil zaradi uporabe izohronih frekvenc, pa jih je Agencija kljub temu ukinila in tako zmanjšala slišnost (primer Grosuplje).

8.0 Zasičenost DAB+ multipleksa s programi v nizki kakovosti

Predlog: Agencija bo sprejela ustrezne akte, da bo zagotovila, da se v primeru zasedenosti posameznega multipleksa DAB+ radijski programi, ki želijo oddajati z višjo bitno hitrostjo, lahko premaknejo v drugi multipleks, kjer je na voljo dovolj pasovne širine brez ponovnega razpisa.

Obrazložitev: Trenutno radijski programi, ki so v multipleksu, oddajajo z zmanjšano kakovostjo. Razlog za oddajanje z nižjo kakovostjo je finančne narave in posledica premajhnega števila sprejemnikov. Ker je v Sloveniji še relativno malo sprejemnikov za DAB+, se oddajanje preko multipleksa trenutno finančno ne obrestuje. Zato nekateri radijski programi varčujejo tako, da oddajajo z nižjo bitno hitrostjo. To pa pomeni, da zaradi tega del multipleksa ostaja nezaseden. Ker AKOS ta prosti del multipleksa ponovno razpisuje, pomeni, da bo multipleks kmalu poln. Na koncu pa se bomo soočili z situacijo, ko bo multipleks poln programov z nizko kakovostjo, ki pa svoje kakovosti zaradi zasedenosti ne bodo mogli zvišati.

Zato mora Agencija predvideti, da se lahko programom v bodoče omogoči dvig kakovosti zvoka (povečanje bitne hitrosti), ko bo DAB+ dovolj razširjen in da se bo finančni vložek v višjo kakovost povrnil. Potrebno je poudariti, da v Sloveniji radijska dejavnost ne ustvarja takih dobičkov kot v drugih državah, zato si slovenske radijske postaje težko privoščijo dodajati polno kakovost v DAB+ ob dejstvu, da je poslušalcev, ki lahko to poslušajo, izredno malo.

9.0 DAB+ in obvezna prodaja sprejemnikov, ki omogočajo DAB+

Predlog: Agencija bo pristojnemu ministrstvu predlagala, da se v najkrajšem možnem času sprejme ustrezna zakonska rešitev, ki bo zahtevala, da je od določenega datuma dalje dovoljena samo prodaja radijskih sprejemnikov, ki omogočajo sprejem DAB+ signala.

Obrazložitev: Nemčija je novembra 2016 spremenila 48. člen zakona o telekomunikacijah (Telekommunikationsgesetzes - TKG), ki določa obvezno prodajo sprejemnikov, ki imajo možnost sprejema digitalnega signala. Enako je storila Italija 31.12.2017. To sta državi, kjer programi že več let

oddajajo digitalno, a kljub temu uporabniki še vedno kupujejo sprejemnike, ki nimajo možnosti sprejema DAB+ programov. Zato je tudi v Sloveniji nujno potrebno sprejeti zakon, ki bo ob ustreznem prehodnem obdobju določil datumi, ko ne bo več mogoče kupiti sprejemnika, ki ni opremljen z DAB+ funkcijo. Dokler DAB+ sprejemniki ne dosežejo kritične mase, ki jo določimo skupaj z Agencijo in ta naj znaša več kot 50% avtomobilskih sprejemnikov, se ob isti zakupljeni kvaliteti zvoka na multipleksu plačuje 1/3 zakupnine.

10.0 DAB+ mora omogočati simulcast brez dodatnih zahtev

Predlog: Agencija ob podeljevanju dovoljenj za oddajanje DAB+ ne bo postavljala dodatnih programskih zahtev, ki bi še dodatno bremenile izdajatelje.

Obrazložitev: Trenutno pomeni oddajanje v DAB+ za številne radijske programe precej velik dodaten strošek. Zato je smiselno, da se oddajne v DAB+ spodbuja tako, da se tistim, ki se odločijo za tako oddajanje, ne nalaga dodatnih programskih obveznosti, ampak se upošteva že obstoječe Dovoljenje za izvajanje radijske dejavnosti osnovnega radijskega programa

11.0 Spodbude za izdajatelje, ki vlagajo v DAB+

Predlog: Agencija bo v roku 6 mesecev po sprejetju strategije pripravila predlog spodbud, ki bodo izdajateljem olajšale oddajanje v DAB+ in jih s tem tudi spodbujala k oddajanju v višji kakovosti.

Obrazložitev: Trenutno pomeni oddajanje v DAB+ za številne radijske programe precej velik dodaten strošek. Zato je smiselno, da se oddajne v DAB spodbuja tako, da se tistim, ki se odločijo za tako oddajanje, omogoči določene ugodnosti, bodisi v obliki deregulacije bodisi nižje frekvenčnine. Tak predlog bi moral nastati v sodelovanju z Agencijo.

12.0 Konkretizacija strategije v delu, ki govori o digitalni zvokovni radiodifuziji

Predlog: Agencija bo v 6 mesecih od sprejetja strategije predstavila smernice, ki bodo prispevale k odgovoru na vprašanje kakšno medijsko krajino sploh želimo v dobi digitalnega radijskega oddajanja, koliko in kakšnih novih programov, koliko nacionalnih, regionalnih, koliko lokalnih omrežij ter kdo želimo, da upravlja z njimi. Analizirala bo, koliko omrežij posameznega tipa bi sploh bilo potrebnih za uspešno preselitev vseh obstoječih radijskih programov, ki trenutno oddajajo v analogni tehniki. Ipd.

Obrazložitev: V strategiji zapisana stališča Agencije glede digitalne radiodifuzije so dokaj nedodelana in premalo vizionarska, sploh, če upoštevamo, da se predmetni dokument sprejema za naslednja 3 leta. Če bi želeli slediti cilju SRDF, da bi v Republiki Sloveniji 22.2.2022 realno postal pomemben mejnik za DAB+, bi tako že morali izvajati konkretnejše aktivnosti za vklop novih omrežij. Če ne drugače, vsaj tako, da bi se v tem strateškem dokumentu vprašali kakšno medijsko krajino pa sploh želimo v dobi digitalnega radijskega oddajanja.

Digitalni radio dobiva na momentu po celi Evropi in stvari se odvijajo vedno hitreje. Razvoja DAB+ v Sloveniji tako ne bi smeli prepustiti zgolj povpraševanju, stvari je potrebno uvajati proaktivno. Če tega ne bomo pravočasno prepoznali, se lahko ponovi stihijsko podeljevanje prostih frekvenc za analogni FM radio. Tudi takrat na začetku s strani države ni bilo pretiranega zanimanja za premišljen razvoj, posledično so se najboljše FM frekvence v državi podeljevale brez strategije in vsi se strinjamo, da je to povzročilo veliko neskladij in anomalij, ki jih danes čuti cel radijski ekosistem.

Dejstvo, da smo še brez uradno sprejete strategije za razvoj digitalnega radia že proizvaja tudi prve anomalije. Podeljujemo namreč pravice za digitalno oddajanje v nacionalnem omrežju R1 tudi programom, ki so izrazito lokalni/regionalni in s tem manj zanimivi za nacionalno publiko. Le-ti so zaradi neposrečenih razpisnih pogojev na zadnjem javnem razpisu, izrinili prostor radijskim programom, ki bi za slovenskega poslušalca na nacionalnem nivoju bili bolj relevantni. Ta nerelevantnost bo nedvomno negativno prispevala k uspešnosti DAB+ v Sloveniji. Zato pričakujemo, da se bo radijske programe pri vključevanju v multipleks upoštevalo po pomembnosti za razvoj digitalne radijske krajine in ne po ostalih merilih, ki so po večini pomembna samo Agenciji, povprečnemu poslušalcu pa so popolna tujka.

13.0. Napoved potencialnih razpisov za nova DAB+ omrežja

Predlog: Agencija bo v strategiji predstavila analizo prostora v spektru, ki je/bo na voljo za digitalni radio v RS. Ob tem bo napovedala razpise naslednjih potencialnih DAB+ omrežij za obdobje 3. let, za kolikor se sprejema ta dokumenta, podobno kot je to napovedala razpise za FM analogno radiodifuzijo.

Obrazložitev: Že sedaj je, ob sprejemanju te strategije, interes za digitalno radijsko oddajanje med izdajatelji večji kot je na voljo prostih mest. Kar 11 radijskih programov je namreč na zadnjem razpisu ostalo brez pridobljene pravice. Tako bi morali ugotoviti, da je že danes prisotna potreba po novih digitalnih omrežjih. Prvo nacionalno omrežje R1 ima omejene kapacitete, pa tudi oddajanje v njem je precej dražje. Obratovanje manjših regionalnih / lokalnih omrežij je neprimerno cenejše s čimer bi se tudi manjšim radijskim programom omogočil čimprejšnji vstop na digitalno platformo in s tem prispevali k popularizaciji DAB+ v Sloveniji.

Konkretnejša izhodišča glede zgoraj izpostavljenih vprašanj bi lahko bila za slovenski radijski ekosistem zelo koristna, saj bi na njihovi podlagi izdajatelji že lahko načrtovali svoje investicije in jih umeščali v finančne načrte svojega poslovanja.

14.0. Uporaba OpenDAB v Sloveniji

Predlog: Agencija bo v roku 6 mesecev po sprejetju strategije objavila javni poziv, s katerim bo preverila interes izdajateljev, da se pridružijo obratovanju omrežja, ki bo temeljilo na Open DAB platformi.

Obrazložitev: DAB+ omrežja, ki delujejo na osnovi Open Source DAB+ platforme se v vedno večji meri uporabljajo v državah širom Evrope (Velika Britanija in Švica sta tu že zelo daleč). Le-ta omogoča drastično znižanje stroškov, saj lahko ceno obratovanja manjšega DAB+ radijskega omrežja zreducira na ceno delovanja enega analognega FM oddajnika. To bi vsaj v začetni fazi lahko bila pomembna opcija za vse manjše radijske postaje, ki bi tako občutno znižale stroške svojega vstopa v digitalno radijsko platformo in s tem dodatno prispevali k popularizaciji DAB+ v Sloveniji.

15.0. Prepoved uporabe 4A zaščitnega razmerja

Predlog: Agencija bo v strategiji napovedala sprejem ukrepov, ki bodo izrecno prepovedovali uporabo 4A zaščitnega razmerja v slovenskih radiodifuznih DAB+ omrežjih po vzoru OFCOMA.

Obrazložitev: Trenutno v digitalnem omrežju R1 nekateri imetniki oddajajo svoje programe z zaščitnim razmerjem 4A, ki ga mednarodna priporočila izrecno odsvetujejo za uporabo pri mobilnem sprejemu. Tako prvi slovenski uporabniki DAB+ doživljajo moteče prekinjanje sprejema, kar meče zelo slabo luč na uvajanje te tehnologije. Posledično imamo razočarane poslušalce, ki svoje nove DAB+ sprejemnike, v katere so izdatno investirali, prinašajo na servise, nazaj v trgovine itd. s pritožbami, da jim njihov nov radio pri predvajanju neprestano prekinja. Ker imajo po navadi prvi uporabniki (early adopters) velik vpliv na nadaljnji uspeh pri uvajanju novih trendov/tehnologije ima njihova slaba izkušnja veliko večji vpliv na uvajanje DAB+ tehnologije v Sloveniji, kot se zdi na prvi pogled. Če je v preteklih razpisnih pogojih Agencija tole neposrečeno zapeljala, bi morala v strategiji to ugotoviti, in predstaviti boljša izhodišča za naprej.

Rajko Djordjevič, l.r.
Predsednik Združenja radiodifuznih medijev

Irma Butina
Direktorica

